

شیعه در تدوین حدیث مقدم بر اهل سنت است

اگر ما معتقد باشیم که کلینی کتاب خود را براساس اصول اربعه مائه که معتبرترین کتاب‌ها و رسائلی بوده است که در دوران حضور ائمه(ع)، راویان، بدون واسطه از آنان نقل کرده‌اند، تدوین کرده است، باید گفت که شیعه در تدوین حدیث مقدم بر اهل سنت است.

اگر ما معتقد باشیم که کلینی کتاب خود را براساس اصول اربعه مائه که معتبرترین کتاب‌ها و رسائلی بوده است که در دوران حضور ائمه(ع)، راویان، بدون واسطه از آنان نقل کرده‌اند، تدوین کرده است، باید گفت که شیعه در تدوین حدیث مقدم بر اهل سنت است.

به گزارش خبرگزاری بین المللی قرآن (ایکنا)، مراسم بزرگداشت شیخ کلینی، امروز پنجشنبه، 19 اردیبهشت‌ماه، با حضور حسین استادولی، مترجم و قرآن‌پژوه برجسته و منصور پهلوان و مجید معارف از اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران، در سرای اهل قلم نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برگزار شد.

بنا بر این گزارش، منصور پهلوان با اشاره به این سؤال که «#171در تدوین مجامع حدیثی اهل تسنن مقدم‌اند و یا شیعه؟» گفت: تاریخ تدوین کتب اربعه شیعه اندکی بعد از صحاح سته اهل سنت است اما باید گفت که شیعه از زمان پیامبر(ص) به نقل و تدوین حدیث اهتمام تام داشته است و برخلاف اهل تسنن که از زمان خلیفه دوم تا دوره عمر بن عبدالعزیز کتابت حدیث را منع کرده بودند، شیعه به جمع‌آوری و تدوین حدیث پرداخته است.

وی با اشاره به این که تدوین کتاب کافی متجاوز از 20 سال به طول انجامیده است، در تبیین این مسئله بیان کرد: کتاب کافی براساس اصول اربعه مائه تدوین شده است. این اصول در واقع 400 کتاب و رساله بوده اند که اصحاب ائمه طاهرین(ع) از این بزرگواران بدون واسطه شنیده بودند و آن‌ها را در قالب رساله‌هایی جمع‌آوری کرده بودند. این رسائل که در دوران ائمه(ع) و تا زمان امام حسن عسکری(ع) تدوین شده بود در بهترین موقعیت و توسط شیخ کلینی تبویب و تنظیم شد و در اختیار شیعیان قرار گرفت.

استادولی:

کتاب کافی کلینی، همچنان که مرحوم سیدحسن صدر بیان کرده است، از این ویژگی برخوردار است که حاوی اخبار ثلاثیات است؛ بدین معنا که روایاتی دارد که با سه سند و واسطه از امام صادق(ع) نقل کرده است و این بر اتبار این کتاب بسیار می‌افزاید.

پهلوان برای اثبات این که اصول اربعه مائه در اختیار کلینی قرار داشته است، عنوان کرد: ما معتقدیم که کلینی کتاب خود را براساس 400 اصل مذکور نوشته است؛ چرا که این امر در سلسله راویان مشهود است و علاوه بر این اقوال رجالیون بزرگ نیز بر این امر گواهی می‌دهد و این که این افراد از اساتید و شاگردان کلینی به عنوان کسانی نام می‌برند که این اصول را در اختیار داشته اند، نشان می‌دهد که این اصول بی شک در اختیار کلینی نیز بوده است.

وی افزود: اگر ما معتقد باشیم که کلینی کتاب خود را براساس اصول اربعه مائه که معتبرترین کتاب‌ها و رسائلی بوده است که در دوران حضور ائمه(ع)، راویان، بدون واسطه از آنان نقل کرده‌اند، تدوین کرده است، بر این اساس باید گفت که شیعه در تدوین حدیث مقدم بر اهل سنت است و ما قبل از شیعه کسانی را که به نقل و تدوین حدیث اقدام کرده باشند، نداریم.

در ادامه این نشست، مجید معارف به بیان نکاتی درباره جایگاه کتاب کافی پرداخت و گفت: معروفترین و معتبرترین کتاب‌های حدیثی شیعه یعنی «#171کافی»، «#171من لایحضره الفقیه»، «#171تهذیب» و «#171استبصار» در قرن‌های چهار و پنج هجری و به ترتیب توسط ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی، ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بابویه قمی معروف به شیخ صدوق و

دو کتاب نیز توسط ابوجعفر محمد بن حسن صوسی معروف به شیخ طوسی، به رشته تحریر درآمده‌اند و از زمان نگارش، تا به امروز مرجع همه علما و به خصوص فقهای شیعه بوده‌اند.

وی با بیان این که کلینی کتاب کافی را در پاسخ به یک نیاز نوشت، اظهار کرد: تا زمان کلینی، در بین شیعه، کتابی که همه حوزه‌ها را پوشش دهد و در تمام بلاد مرجعیت داشته باشد، در دسترس نبود و مرحوم کلینی سعی می‌کند که یک کتاب مرجع بنویسد تا بتواند قدری از مسئله اختلاف در نقل حدیث را که در آن زمان مطرح بود، چاره و حل کند.

پهلوان:

ما معتقدیم که کلینی کتاب خود را براساس 400 اصل مذکور نوشته است؛ چرا که این امر در سلسله روایان مشهود است و علاوه بر این اقوال رجالیون بزرگ نیز بر این امر گواهی می‌دهد و این که این افراد از اساتید و شاگردان کلینی به عنوان کسانی نام می‌برند که این اصول را در اختیار داشته‌اند نشان می‌دهد که این اصول بی شک در اختیار کلینی نیز بوده است.

معارف در مورد امتیازات کتاب کافی در میان کتب اربعه گفت: علاوه بر این که کافی را «اضبط اصول امامیه» خوانده‌اند، این کتاب از این امتیاز نیز برخوردار است که مقدم‌ترین کتاب‌های شیعه است. مرحوم کلینی با توجه به این که در دوران غیبت صغری امام زمان(عج) زندگی می‌کرده است احادیثی را نقل کرده که کوتاه‌ترین سند و کمترین واسطه را داراست و می‌توانسته با دو یا سه واسطه خود را به ائمه(ع) برساند و اهل علم مستحضرند که چنین احادیثی کمترین آسیب‌ها را دارند.

معارف همچنین با اشاره به این که کتاب کلینی جامع اصول و فروع است، عنوان کرد: ما ایرانی‌ها کلینی را با اصول کافی می‌شناسیم؛ چرا که از سال‌ها پیش افرادی از دانشمندان، به منظور آشنائی ایرانیان با معارف ناب شیعه اهتمام به ترجمه بخش اصول از کتاب کافی کردند و هر چند بخش فروع آن هم دستمایه فقها بوده است اما این کتاب در نزد عموم بیشتر به اصول معروف شده است. اما کافی که از سه بخش اصول و فروع و روضه تشکیل شده است، کتابی است که مقصود نویسنده آن بهره‌مندی هم عموم مردم و هم علما بوده است.

وی یکی دیگر از ویژگی‌های کتاب کافی را درج احادیث به شکل مُستند عنوان کرد و گفت: شیخ کلینی خود را ملزم کرده است که در کنار هر حدیث سند کامل آن را درج کند و این چیزی است که ما در دیگر کتب اربعه نمی‌بینیم و بخشی از احادیث آن‌ها مرسل است. ینی سند حدیث کنار متن ثبت نیست و نویسندگان خواننده را به کتاب‌هایی که اصطلاحاً مشیخه یا سندنامه خوانده می‌شوند، احاله می‌دهند.

در ادامه این نشست حسین استاد ولی، با اشاره به این مطلب که شیخ کلینی از فرط نمود داشتنش شناخته شده نیست، گفت: مرحوم کلینی از علمای بزرگ و صدر تشیع است اما تاریخ زندگی ایشان مشخص نیست و تحصیلات او هم مشخص نیست، اما آن قدر این شخصیت درخشان و کار او متقن است که همه ناگفته‌ها را زیر پوشش خود برده است و شخصیت ایشان را برجسته کرده است.

وی به سخنان برخی از بزرگان درباره شیخ کلینی اشاره کرد و گفت: نجاشی درباره او می‌گوید که کلینی شیخ اصحاب و چهره مشهور شیعه و موثق‌ترین فرد در نقل حدیث است. شیخ طوسی نیز او را فردی موثق و قابل اعتماد خوانده است که با اخبار و احادیث آشنائی کامل دارد و سید طاووس نیز او را در نقل حدیث پرتوان و در فهم آن راستین و ژرف‌نگر دانسته و گفته است که همه بر امانتداری و موثق بودن کلینی اتفاق نظر دارند. بنابراین جایگاه برجسته او بر همگان مشخص است و حتی بسیاری افراد از اهل سنت نیز بر توثیق او تکیه کرده‌اند.

این محقق و پژوهشگر قرآن و حدیث نیز با اشاره به مقدم بودن کتاب کلینی گفت: کتاب کافی کلینی، همچنان که مرحوم سیدحسن صدر بیان کرده است، از این ویژگی برخوردار است که حاوی اخبار ثلاثیات است؛ بدین معنا که روایاتی دارد که با سه سند و واسطه از امام صادق(ع) نقل کرده است و این بر اعتبار این کتاب بسیار می‌افزاید.

استاد ولی همچنین با اشاره به جامعیت کتاب کافی گفت: مجموعه احادیثی که کلینی در سه دسته اصول و فروع و روضه آورده است

از مجموعه اصول و فروع و رضه اهل سنت بیشتر است و با حذف مکررات از کافی و صحیح مسلم و صحیح بخاری می‌بینیم که کافی چند برابر این کتاب‌ها حدیث نقل کرده است. همچنین شکل تدوین کتاب کافی نیز از هوش و درایت کلینی خبر می‌دهد.